

Turizmde Doçentlik Unvanı: Kapalı Kariyer Yolu ve Etkileri

Associate Professor Career Title in Tourism Academia: Blocked Career Path and Its Effects

Bilgehan GÜLCAN

Kırgızistan Türkiye Manas University

bilgehan70@gmail.com

Özet

Turizm, en yüksek akademik dereceye sahip olmasına rağmen, istisnai olarak doçentlik akademik kariyer unvanından yoksundur. Kariyer yolundaki bu tıkanma, akademisyenlerin turizm bilgisi üretimi ve buna bağlı olarak turizmin disiplinler gelişimi üzerinde birtakım etkilere sahiptir. Akademik kariyer yolundaki söz konusu bu tıkanıklık, aynı zamanda turizm akademisyenlerini ekonomik, psiko-sosyal ve yönetsel olarak da etkilemektedir.

Araştırmanın birincil verileri, 207 turizm akademisyenine gönderilen anket formları ile elde edilmiştir. Sonuçlara göre, doçentlik kariyer unvan boşluğu, akademisyenlerin çalışma odağını turizmin dışına itmekte, bunun bir yansıması olarak da üretilen akademik turizm bilgisinin nitelik ve niceliği olumsuz etkilenmektedir. Bu durum aynı zamanda turizmin ayrı bir disiplin olarak gelişimini de olumsuz etkileyebilmektedir. Bu etkiler nedeniyle turizm akademisyenlerinin büyük çoğunluğu, turizmde doçentlik akademik kariyer unvanının olması gerektiğini düşünmektedirler. Diğer yandan akademik kariyer unvanındaki mevcut durum ve bunun sonuçları, Yüksek Öğretim Kurulu'nun turizm alanı ile ilgili politikalarıyla da zıt bir görünüm sergilemektedir.

Anahtar Kelimeler: Turizm, Turizm Bilgisi, Disiplin, Akademik Kariyer, Akademik Unvan, Doçentlik.

Abstract

As an exception, there is no Associate Professor career title in tourism field in Turkey although there is highest academic degree (doctoral) programme. The blockage on the tourism academic career path have some effects on production of tourism academic knowledge and disciplinar evolution of tourism. This situation also affects the tourism academicians economically, psycho-socially and managerial.

The primary data collected with 207 questionnaire forms which were send to tourism academicians. The results point that the absence of Associate Professor career

title on tourism has pushed the academicians' interests to outside of the tourism field. As a reflection of this, produced academic tourism knowledge has been affected negatively in means of both quality and quantity. This absence of the academic career title in tourism can also affect the disciplinar evolution of the tourism. According to most of the tourism academicians, there must be Associate Professor title on tourism. On the other hand, this situation and its outcomes also displays contrast on tourism education policy of the Turkey Higher Education Committee.

Key Words: *Tourism, Tourism Knowledge, Discipline, Academic Career, Academic Title, Associate Professor Title.*

GİRİŞ

Akademik dünyanın ilk olarak 1800'lü yıllarda ilgisini çekmeye başlayan turizm olgusu, özellikle II. Dünya Savaşı'ndan sonraki turistik hareketlerin gelişmesi ile birlikte, disiplinler için daha da ilgi çekici hale gelmeye başlamıştır. Artan akademik ilgi, akademik turizm bilgisinin de çarpıcı biçimde artmasını beraberinde getirmiştir. 1970'li yıllara gelindiğinde ise, turizm olgusunun çok yönlü doğası sonucu çok disiplinli karakterdeki turizm bilgisinin kendisi de sorgulanmaya başlanmıştır. Böylece turizmin ayrı bir disiplin veya bilim dalı olabileceği tartışmaları ortaya çıkmış, 1990'lara gelindiğinde ise bu konudaki tartışmalar daha da yoğunluk kazanmaya başlamıştır. Başta ekonomik olmak üzere çok boyutlu etkileri, buna bağlı olarak hükümetlerin ilgisi ve bu konudaki bilgi ihtiyacı, turizmin akademik yapı içinde de önemli bir yer tutmasını beraberinde getirmiştir. Hâlihazırda akademik yapı içinde farklı kurumlarda ele alınan ve farklı akademik derecelerde öğretimi olan turizmin, disiplinler konumuna ilişkin tartışmalar turizm literatürünün popüler konularından birini oluşturmaya devam etmektedir.

Turizmin ayrı bir bilim dalı veya disiplin biçimindeki kabulü ile ilgili tartışmalarda genel olarak iki farklı yaklaşımdan söz edilebilir. Bunlardan birincisi bilim felsefesi, metodoloji ve epistemoloji cephesinden olan tartışmalardır ki, bu cepheden turizmin ayrı bir disiplin veya ayrı bir bilim dalı olarak kabulü yönünde aşılması gereken bir takım problemlerin ortada olduğu görülmektedir. Hal böyle olunca, konuya bu cepheden yaklaşımda akademik çevrelerde turizmin ayrı bir disiplin veya bilim dalı olduğu tartışmalarında ortak bir kabul görünmemektedir. İkinci yaklaşımın çıkış noktası ise, çok boyutlu turizm olgusunun akademik yapılanma içindeki kurumsallaşması ve alanda var olan akademik derecelerdir. Turizm, akademik yapı içinde hızlı ve yaygın biçimde gelişmeye devam etmekte, farklı yükseköğretim seviyelerinde kendine ait öğretim kurumları bulunmakta ve en yüksek akademik derece olan doktora programına sahip durumdadır. Bu cepheden ise turizm, geniş bir akademik çevrede ayrı bir bilim dalı veya disiplin olarak kabul edilmektedir.

Türkiye'deki turizm lisans öğretimi, mevcut akademik yapı içinde genelde yükseköğretim biçiminde ve kısmen de bazı fakültelerin bölümleri biçiminde kurumsallaşmıştır. Ancak 2009 yılından itibaren Türkiye'de Turizm Fakülteleri'nin kurulması ile yeni bir durum ortaya çıkmıştır. Bu yeni kurumsal yapı ile Yüksek Öğretim Kurulu, fakülte tanımına uygun biçimde, turizm alanında akademik bilgi üretimine daha fazla odaklanan ve alanda uzun yıllardır var olan doktora programına uygun olarak turizm konusunda uzmanlaşacak akademisyen yetiştirmeyi hedefleyen bir politika değişikliği gerçekleştirmiş görünmektedir. Turizmin bilimsel algılanmasını da

destekler görünen söz konusu politika değişimi, doğal olarak turizmdeki akademik bilgi üretimine dayanan kariyer hedefini de doğrudan ilgilendirmektedir. Ancak hali hazırda turizmin, Türkiye'deki akademik kariyer yolculuğu içinde bir kariyer unvanı tıkanması sorunu bulunmaktadır. Türkiye'de turizm, 2000 yılından itibaren bir doçentlik alanı olarak kabul edilmemektedir (24150 sayılı Resmi Gazete). Diğer deyişle en yüksek akademik dereceye sahip bir alan, akademik kariyer yolculuğunda nihai sonuca ulaşmamaktadır. Akademik kariyer yolundaki söz konusu tıkanık ve/veya kariyer hedefinin ulaşılmazlığı ise, hem turizm akademisyenlerinin diğer alanlardaki meslektaşlarına göre mağdur olmasına neden olmakta, hem de turizmde akademik bilgi üretimini ve buna bağlı olarak da turizmin disiplinler gelişimini olumsuz etkiliyor görünmektedir. Diğer taraftan kariyer yolundaki söz konusu bu tıkanıklık, bir paradigma değişimini yansıtan Turizm Fakülteleri bağlamında, Yüksek Öğretim Kurulu'nun turizm yüksek öğretimi ile ilgili yeni amaç ve politikalarına da zıt bir görünüm arz etmektedir.

Bu araştırmanın odak noktası, yukarıda özetlenen başlıklarda ve mevcut turizm yüksek öğretim politikası ile tezat gibi görünen, turizmin akademik unvan tıkanıklığının beraberinde getirdiği etkilerdir. Üç bölümden oluşan araştırmanın ilk bölümünde, turizmin disiplinler konumu tartışmaları ve bu tartışmalara farklı bir bakış açısı kazandıran turizmin akademik yapı içindeki durumu incelenmiştir. Araştırmanın ikinci bölümünde ise, akademik kariyer yolculuğunda performansı etkileyen bir değişken olarak akademik unvanlar ele alınmış ve bu bağlamda turizmdeki kapalı kariyer yolculuğu tartışılmıştır. Son bölümde ise, kariyer unvanı yoksunluğunun turizm alanında akademik bilgi üretimine ve buna bağlı olarak disiplinler gelişimine etkilerini ortaya koyan, turizm akademisyenlerinin değerlendirmelerine yer verilmiştir.

Disipliner Statü Tartışmaları Altında Turizmin Akademik Yapılanması

Başlangıçta ekonomik cephesiyle ele alınan turizm olgusu, "ilk olarak 1800'lü yılların sonlarında bilimin konusu olmaya başlamıştır" (Gülcan, 2009a, s.190). Ancak turizm ile ilgili daha sistemli bilimsel çalışmaların, 1920'lerin sonunda Almanya'da başladığı görülmektedir. "1929 yılında Berlin'de kurulan 'Forschungsinstitut für Fremdenverkehr' Prof.Dr. Robert Glücksmann'ın direktörlüğünde turizm alanında önemli çalışmalar yapmıştır" (Toskay, 1989, s.27). Turizm literatüründe *Berlin Okulu* olarak geçen bu enstitü mensupları, o güne kadar olan ekonomi merkezli turizm bakış açısını genişleterek, bunun yanında diğer cephelerden de turizmi ele almışlardır. Kaldı ki günümüz bakış açısıyla turizm, "merkezinde seyahat, konaklama, yeme içme ve rekreasyon başlıkları altında gruplanabilecek ihtiyaçların ve insan olgularının olduğu, çok yönlü bir sistemin bileşeni durumundadır. Söz konusu sistem içindeki olgular ise, her biri kendi içinde kapsamlı ve çok yönlü bir özelliğe sahiptir. Dolayısıyla turizm, bilim dünyasının ilk olarak dikkat çektiği ekonomik cephesinin yanında, öncelikle sosyal, kültürel ve ekolojik olmak üzere çok yönlü bir olgudur" (Gülcan, 2009, s.190).

Ekonomik, sosyal ve kültürel alanlarda önemli gelişmelerin başlangıcı olan II. Dünya savaşı sonrası, turizm hareketlerinin en fazla ivme kazandığı yıllar olmuş, bu gelişme günümüze kadar artarak devam etmiştir. 2008 yılı itibarı ile küresel ölçekte yaklaşık 900 milyon turist in seyahat ettiği ve 950 milyar dolarlık da harcama hacmine ulaşan (www.unwto.org) turizm hareketleri, II. Dünya savaşı sonrasında çeşitli disiplinlerin ilgisini önemli ölçüde çekmeye başlamıştır. Ancak yine de turizm olgusu "1970'lere kadar farklı disiplinlerdeki araştırmacılar için güçlü bir çalışma odağı

olmamıştır” (Echtner ve Jamal, 1997, s.871). 1970’lerden sonra ise turizm olgusunun çok yönlü doğası nedeniyle, özellikle sosyal bilim alanındaki farklı disiplinler turizmi bir çalışma alanı olarak ele almaya başlamışlardır. Böylece turizm, 1970’lerin başında sosyal bilimler tarafından keşfedilmiştir (Dann ve Diğ., 1988). Bu tarihlerde güçlü bir akademik çalışma odağı haline gelen turizme yönelik ilgi, 1980’lerde de artmaya devam etmiştir. Yapılan çalışmalarda, turizmin ağırlıklı olarak sosyal bilimler disiplinleri için bir çalışma odağı olduğu ve turizme yönelik başlıca disiplinlerin de ekonomi, coğrafya, antropoloji, felsefe, sosyoloji, işletme, hukuk, pazarlama ve psikoloji olduğu ortaya konmuştur (Jafari ve Ritchie, 1981; Jafari ve Aaser, 1988; Sheldon,1990; Tribe, 1997).

1970’lerin sonu ile 1990’lı yılların başı arasındaki yaklaşık 15 yıllık dönem ise, akademik çalışmalarının önemli ivme kazandığı bir dönem olmuştur. Bunun bir yansıması olarak, turizmde uzmanlaşmış ve günümüzün de en saygın periyodikleri kabul edilen akademik süreli turizm yayıncılığı başlamıştır. Bu bağlamda 1980’lerden önce, Journal of Travel Research, Annals of Tourism Research ve Tourism Recreation Research yayın hayatına başlamış; 1980’lerde Tourism Management; 1990’da Journal of Tourism Studies; 1992’de Journal of Travel and Tourism Marketing ve 1993’te de Journal of Sustainable Tourism yayınlanmaya başlanmıştır. Günümüzde ise kimine göre uluslar arası tanınmış biçimde olan 40 adet (McKercher, 2005), kimine göre ise 75 adet (Pechlaner ve Diğ., 2002) turizm ile ilgili bilimsel dergi bulunmaktadır.

Tarihi süreç içinde çeşitli bilim disiplinlerinin artan ilgisi, önemli miktarda ve çokdisiplinli karakterde bir turizm bilgisinin ortaya çıkmasını sağlamıştır. Böylece turizm araştırmalarının kendisi, bu araştırmalarla ortaya konan turizm bilgisi ve turizm bilgisinin kaynağı olan teorilerin ve kavramların aidiyeti gibi konular, diğer deyişle turizmin kendisinin disiplinler konumu da bir tartışma konusu haline gelmiştir. Her ne kadar turizmin disiplinler konumuna ilişkin tartışmalar 1990’lı yıllarda yoğunluk kazanmış olsa da, aslında erken görüşlerin 1970’li yılların sonundan itibaren ortaya çıktığı görülmektedir. Olalı’nın Turizm Teorisi ve Politikası (Olalı, 1963) adlı eserinin dikkat çekici adını akılda tutarak, bu konudaki erken görüşler olarak 1978’de basılan eserine Turizmoloji adını koyan Göksan (1978), yine ilk baskısını 1978’de yaptığı eserinde turizmin bilimsel konumunu ve diğer bilim dalları ile olan ilişkisini inceleyerek “sosyal bir bilim dalı olarak turizmden bahsedilebileceğini” (Toskay, 1989,s.50) ifade eden Toskay ve bilim felsefesi bakış açısıyla turizmin bir disiplin olduğu tezini ileri sürerek, turizmoloji adını benimseyen Fransız Leiper (1981) sayılabilir. Bu süreçte kimi yazarların (Goeldner, 1988; Jovicic, 1988; Dan ve diğ., 1988) bir bilim dalına referans verir şekilde turizmoloji ve turoloji gibi kavramları kullanması bir yana, devam eden tartışmalar Jafari’nin (1990) sınıflaması ile yeni bir boyut kazanmıştır.

Jafari’nin 1990’da turizm araştırmalarını ve aynı zamanda bunun sonucu olarak turizm bilgisini kategorik sınıflaması, o tarihlerden itibaren turizmin disiplinler konumu hakkında yapılan tartışmalara farklı bir bakış kazandırmıştır. Turizm araştırmalarının bir anlamda kronolojisini de ortaya koyan bu sınıflamaya göre, turizm araştırmaları ve/veya araştırmacıları, ilgi başlıklarına göre Savunmacı, Uyarıcı, Uyarlamacı ve Bilgiye Dayalı olmak üzere dört platformda toplanmaktadır. İlk iki platformdaki araştırmalar ve/veya araştırmacılar, turizmin ya olumlu ya da olumsuz etkilerine odaklanan, üçüncü platformdakiler ise her iki etkiyi de gözeterek orta yolu benimseyenlerden meydana gelmektedir. Ancak kronolojik olarak son sıradaki Bilgiye Dayalı Platform ise, turizmde üretilen bilginin bilimsel yapısını oluşturan çalışmaları amaç edinmektedir. Ayrıca Jafari’ye göre Bilgiye Dayalı Platform, “diğer üç platformla köprü kuran” (Jafari, 1990,

s.35; Jafari, 2001, s.32) bir özelliğe sahiptir. Bu özellik, farklı disiplinlerce üretilen dağınık yapıdaki turizm bilgisine bütünleşik bir bakış gerçekleştirme ve söz konusu parçalı turizm bilgisinin sentezlenerek birleşik bir turizm teorisi oluşturulabilmenin önünü açmaktadır. Konu ile ilgili literatür, günümüze dek süre giden tartışmalarla (Witt ve Diğ., 1991; Pearce ve Butler, 1993; Tribe, 1997, 2006, 2010; Echtner ve Jamal, 1997; Jafari, 2001; Dinçer ve Diğ. 2007; Belhassen ve Caton, 2009; Gülcan, 2009a, 2009b, 2010; Yüksel, 2010) zenginleşmeye devam etmektedir. Ancak turizmin ayrı bir disiplin olarak kabulü konusunda, tüm akademik çevrelerce ortak bir görüş halen bulunmamaktadır. Kaldı ki söz konusu kabul, Gülcan'ın (2009b) araştırmasında ortaya konulduğu üzere, turizm akademisyenleri arasında bile tam olarak yerleşmiş görünmemektedir. "... farklı gelişmişlik derecesine göre, akademisyenlerin büyük çoğunluğu (%92) turizmi ayrı bir bilim dalı olarak kabul etmektedir. Diğer yandan turizm akademisyenlerinin %8'i, turizmi bir bilim dalı olarak görmemektedir" (Gülcan, 2009b, s.20).

Turizmin Bir Bilim Dalı veya Ayrı Bir Disiplin Olarak Kabulü

Turizmin ayrı bir bilim dalı veya ayrı bir disiplin olarak tanınması konusundaki görüşler, iki farklı bakış açısından ele alınabilir. Bunlardan birincisi konuya bilim felsefesi, epistemoloji ve metodoloji cephesinden bakıştır ki, bu bakışın sonucunda önemli itirazlar ortaya konmakta ve aşılması gerekli birtakım engellerin olduğu literatürde yer almaktadır. Bu bağlamda Gülcan (2009a), ilgili literatürden yola çıkarak turizmin ayrı bir disiplin olarak kabulü önündeki zorlukları, diğer deyişle üstesinden gelinmesi gereken konuları beş başlıkta toplamaktadır. Bunlar;

- Bir alanın disiplin olarak teyidi zorlayan geleneksel bilim anlayışındaki katı paradigmler,
- Çokdisiplinli (multidisipliner) dağınık bilginin henüz önemli ölçüde sentezlenememesi,
- Turizm bilgisi üretiminde işletme ile ilgili ve işletme ile ilgili olmayan biçiminde iki farklı kamplaşma,
- Turizm bilgisinin çokdisiplinli karakteri nedeniyle jargon veya terminoloji birliği sorunu,
- Dağınık bilgiyi toplamaya katkıda bulunacak disiplinlerarası (interdisipliner) yaklaşımlarda yaşanan disiplinlerarası ve disipliniçi (intradisipliner) metodolojik çatışmaların etkisi.

Bu bakış açısına uygun olarak, turizmin ayrı bir disiplin olma yolunda gelişimini sürdürmesi ve yukarıda sıralanan engellerin en aza indirilerek daha geniş bilim çevrelerce kabul edilmesinde, disiplinlerarası çalışmalar kritik önem arz etmektedir (Gülcan, 2010). Bu konuda 2010 yılında dünyada ilk kez yapılan ve ev sahipliğini Türkiye'nin yaptığı I. Disiplinlerarası Turizm Kongresi'ni önemli bir adım olarak görmek gerekmektedir.

Turizmin ayrı bir disiplin olarak tanınması konusundaki ikinci bakış açısı, turizmin ve turizm eğitiminin akademik dünyadaki yeri ile ilgilidir ki, bu bakış açısına göre turizmin ayrı bir disiplin veya bilim dalı olduğu konusu, neredeyse şüpheye yer bırakmamaktadır. "Özellikle artan turizm bilgisine ek olarak, hükümetlerin de turizmin çok yönlü etkilerine yönelik duyarlı tavrı, turizmi ve turizm eğitimini akademik

yapılanmada önemli bir yere taşımış durumdadır. Gelineen noktada turizm, kendi alanındaki bilimsel dergiler, indeksler ve abstractlar, tezler, kitaplar ve konferansların yansımaları olarak önemli bir literatüre sahip; lisans öncesi, lisans ve lisansüstü seviyede eğitimi verilen; en yüksek bilim derecesi olan doktora derecesine sahip ve akademik yapılanmada bağımsız bölüm ve fakülte halinde kurumsallaşmaya devam eden bir görünüm sergilemektedir” (Gülcan, 2009a, s.193). Bu bakış açısı, aynı zamanda bu çalışmanın odağında olan turizmdeki akademik kariyer yolu ile de ilişkilidir. Bu bağlamda Türkiye Yüksek Öğretim Sistemi’nde yakın tarihlerde yaşanan bir takım gelişmeler, turizm lisans derecesinin yapısını ve bunun uzantısı olarak turizmin disiplinler konumuna ilişkin akademik çevrelerin görüşlerini köklü biçimde etkileyebilmesi nedeniyle önem taşımaktadır.

Turizm Yüksek Öğretiminde Paradigma Değişimi ve Turizm Fakülteleri

13 Kasım 2009 tarihi itibarıyla Yüksek Öğretim Kurulu’nun önerisi ve Bakanlar Kurulu kararı ile Türkiye’de üç adet Turizm Fakültesi kurulmuş, ardından 2010 yılı itibarıyla dört adet Turizm Fakültesi de buna eklenince, sayı yediye ulaşmıştır. Bu gelişme oldukça önemli kabul edilmelidir. Zira Türkiye’deki turizm lisans derecesi, bağımsız turizm fakülteleri kuruluncaya kadar iki yapı altında verilmiştir. Bunlardan biri “belirli bir mesleğe yönelik eğitim öğretime ağırlık veren bir yükseköğretim kurumu” (2547 sayılı yasa madde 3/g) olarak tanımlanan ve bu tanıma uygun olarak öğretim programı ağırlıklı olarak mesleki uygulamaların öğretimine dayalı ve bilimsel bilgi üretimini zorunlu kılmayan Yüksek Okul biçimindedir. Diğeri ise, İktisadi İdari Bilimler Fakülteleri bünyesinde, adı genellikle Turizm İşletmeciliği Bölümü olan ve bölüm adının yansıttığı üzere ağırlıklı olarak işletme disiplininin sınırları içinde bilgi üretimine odaklı ve teorik öğretime ağırlık veren biçimdedir. Ancak fakülte “yüksek düzeyde eğitim-öğretim, bilimsel araştırma ve yayım yapan; kendisine birimler bağlanabilen bir yükseköğretim kurumu” (2547 sayılı yasa 3/e) olarak tanımlanmaktadır. Dolayısıyla Türk Yüksek Öğretim politikasını belirleyenler, Turizm Fakülteleri ile turizmde mevcut mesleki eğitimin yanında, bu alanda araştırmalar yapılmasını ve dolayısıyla turizmde bilimsel bilgi üretimini de amaç edinmiş görünmektedirler. Diğer deyişle turizm yüksek öğretiminde, Turizm Fakülteleri bağlamında bir paradigma değişimi yaşanmaktadır. Ayrıca kurulan fakülte adlarının alışık olunduğu üzere ‘*Turizm İşletmeciliği*’ yerine ‘*Turizm*’ olması ile alanda üretilen bilginin sadece işletme disiplini ile sınırlanmayıp, farklı bölüm oluşumları ile turizmin farklı cephelerinin de araştırılıp öğretilebileceği ve bu haliyle hem dünya ile uyumlu hem de dünyaya da örnek oluşturabilecek bir yapı ortaya çıkarmak hedeflenmiştir. Bu hedefe ulaşmak adına ve bir bakıma politika belirleyicilerinin turizm öğretim ve araştırma politikalarının değiştiğini gösterir şekilde Turizm Fakülteleri ortaya çıkmış durumdadır. Bağımsız bir fakülte modeli içinde yer alan turizm, böylece bir bakıma ve en azından karar verici konumdaki akademik çevrelerce ayrı bir disiplin veya bilim dalı olarak benimsenmiş görünmektedir. Zira “disipliner tescilde üniversitelerdeki akademik bölümlenmeler de güncel etken olarak görünmektedir. Çünkü hangi anlayışla ortaya konursa konsun, bilimsel bilginin üretimi ve öğretimi, üniversitelerdeki söz konusu bölümlenmelere göre yapılmaktadır. Kaldı ki, her hangi bir teorik birikimden yoksun olan bir alan, zaten akademik öğretime ve bölümlenmeye konu da olamamaktadır” (Gülcan, 2009a, s.190).

Turizmin disiplinler konumuna ilişkin, kaynağını akademik yapılanmadan alan bir kabulün arkasında, lisansüstü turizm derece programlarının durumu ve akademik yapı

içindeki kurumsallaşması belki de daha çarpıcı bir görünüm arz etmektedir. Çünkü lisansüstü turizm öğretimini sağlayan programların mevcut durumu da, bir bakıma turizmin disiplinler konumunu teyit eder biçimdedir.

Akademik Turizm Kariyerinde Derece ve Unvanlar

Hâlihazırda tüm dünyada ve buna paralel biçimde Türkiye’de, turizmin yüksek lisans ve doktora düzeyinde öğretim programları veya diğer deyişle akademik dereceleri bulunmaktadır. Bu bağlamda 2008-2009 öğretim yılında Türk yükseköğretiminde 30 yüksek lisans ve 8 adet de doktora programı bulunduğunu belirtmek gerekmektedir. Ayrıca aynı öğretim yılında turizm programlarında öğretim gören öğrenci sayısı ise, 30.878 ön lisans, 14.955 lisans, 327 yüksek lisans ve 123 de doktora olmak üzere yaklaşık 46.000’in üzerindedir (Ünlüöner ve Boylu, 2009). Ayrıca Türk yüksek öğretiminin, turizmde yüksek lisans ve doktora programlarının çoğalması, diğer deyişle turizmde daha yüksek akademik derecelere sahip olunmasını destekleme yönünde bir politika izlediği de görülmektedir. Bu noktada özellikle doktora programlarının varlığı dikkat çekicidir. Çünkü doktora seviyesindeki program, ilgili alanının disiplinler konumuna da işaret etmektedir (Olsen ve Khan, 1989). Böylece turizm doktora programının temel amacı da, “bir disiplin olarak turizmle ilgili akademik çalışmalar yapmak, problem çözmek ve öğretim-iletişim yeteneklerini geliştirmektir” (Ünlüöner ve Boylu, 2009, s.965).

Akademik dereceler, ön lisans (associate's), lisans (bachelor's), yüksek lisans (master's) ve doktora (doctoral) olarak sıralandığında, doktora derecesinin ulaşılabilecek en yüksek akademik derece olduğu anlaşılmaktadır. Diğer bir deyişle, istense dahi daha üst bir akademik derece alma imkânı yoktur. Kimi zaman herhangi bir çalışma alanında yüksek lisans düzeyinde bir programın bulunmasına rağmen, doktora düzeyinde bulunmaması söz konusu olabilir. Bu durum, çalışma alanının teorik gelişmişliği ve/veya akademik yapılanmanın bu programı açmaya veya sürdürmeye yeter biçimde nicelik ve niteliği ile ilgili olmaktadır. Böylece doktora seviyesindeki bir öğretim programı, çalışma alanının teorik ve kurumsal gelişmişliğinin bir göstergesi olarak, ilgili alanın bilimsel ve kurumsal gelişmişlik seviyesine de referans vermektedir.

Akademik yapı içindeki özellikle fakülte biçimde kurumsallaşmasına ve en yüksek akademik dereceye sahip olmasına rağmen, mevcudiyetini koruyan turizmin disiplinler/bilimsel konumu sorunsalının çözümü, bilim tarihinde örnekleri görüldüğü gibi, alanda yapılan akademik çalışmaların artarak devam etmesi ile sağlanabilecek görünmektedir. Bu süreçte hem turizm bilgisi artabilecek, hem de üretilen bilginin sentezlenmesi sayesinde daha kapsamlı teorik yapılar ortaya çıkabilecektir. Bu bağlamda özellikle bilgi üretimi ve sentezinden sorumlu öğretim üyeleri ya da öğretim üyeliğini kariyer hedefi olarak belirlemiş turizm akademisyenleri doğal olarak en kritik role sahiptirler. Ancak Türk Yüksek Öğretimindeki turizmde yaşanan önemli sorunlardan biri tam da bu noktada ortaya çıkmaktadır. Çünkü bu kritik rolü üstlenerek akademik kariyer yolunda ilerleyen, bu kariyer yolunda en yüksek akademik dereceye ulaşan bir birey, bu yoldaki en önemli motivasyon araçlarından biri olan akademik kariyer unvanından ve bu unvana bağlı olarak elde edilebilen diğer motivasyon kaynaklarından da mahrum durumdadır. Kariyer yolundaki bu kesintili yapı ve bu yapının neden olabileceği motivasyon kaybı ise, turizmin disiplinler gelişimine Türkiye’deki akademisyenlerin yapması muhtemel katkıyı olumsuz etkileyebilir görünmektedir.

Kariyer, bir kimsenin yaşamı boyunca yaptığı işler, yaşamını oluşturan olaylar dizisi, yaşam rollerinin birleşimi olarak ifade edilebilir (Kuzgun, 2000). Diğer deyişle kariyer, insanların uzun vadedeki davranışlarını düzenlemek için kullandıkları bir yapı olarak tanımlanabilir (Young ve Valach, 2004). Kariyer ile meslek aynı anlama gelmemekle birlikte, aralarında bir ilişki bulunmaktadır. Meslek, bireyin yaşam rollerinin bir kısmını tanımlarken; kariyer ise meslek öncesi, mesleği sürdürme anı ve meslek sonrası ile ilgili tüm rolleri kapsayan gelişimsel bir süreç olarak tanımlanır (Kuzgun, 2000). Bu bağlamda akademik kariyer, bir bireyin akademik yaşamıyla ilgili kararlarının, yaptığı işlerin, üstlendiği sorumlulukların ve buna bağlı olarak üretimlerinin toplamı olarak tanımlanabilir. Herhangi bir meslekteki birey, ilgi duyduğu alanda ve genellikle mesleğine katkı verecek şekilde kendi isteği ve çabaları ile akademik kariyer gelişimini sürdürmeyi isteyebilir, bu yolda farklı seviyede akademik dereceler ve unvanlar elde edebilir. Bu nedenle lisans, yüksek lisans ve doktora yapabilir, doçentlik gibi akademik kariyer unvanına sahip olabilir. Son yıllarda yaşam boyu öğrenme ve mesleki gelişimi sürdürme bağlamında, mesleği akademisyen olmayan birçok birey için bu tür akademik derecelere ilgili kariyer hedefinin yaygınlaştığı görülmektedir. Özetle akademik kariyerin belli aşamalarına ulaşmak için, mesleğin akademisyenlik olması zorunluluğu bulunmamaktadır. Ancak akademisyenliği meslek olarak seçmiş bir birey için, çoğu zaman söz konusu akademik dereceleri ve buna bağlı akademik unvanları elde etmek bir zorunluluk olarak karşımıza çıkmaktadır. Çünkü akademisyenlik mesleğinin doğası, bir yaşam boyu akademik etkinlikleri yapmayı zorunlu kıldığı gibi, çoğu zaman bu mesleki aktivitelerin sonucunda gelen birtakım kariyer unvanlarını almayı da gerektirmektedir. Çünkü “meslek seçimi özel bir işe ya da çalışma aktivitesine başlamayı, kariyer gelişimi ise; meslekte yaşam boyu sürdürülen etkinliklerin tümünü kapsar” (Yazıcı, 2009, s. 35).

2547 sayılı yasayla düzenlenen Türkiye’deki akademisyenlik mesleği için genel olarak üç farklı iş tanımı ve buna bağlı olarak üç grup akademik unvandan söz edilebilir. Bunlardan birinci grup bilgiyi aktarmakla, diğer bir ifadeyle salt öğretim ile görevlidir ki, bu gruptaki akademik unvanlar Öğretim Görevliliği ve Okutmanlıktır. İkinci grup ise, bilgi aktarmanın yanında asıl olarak aktarılacak bilgiyi üretmekle ve yönetmekle görevlidir. Araştırmacı yanının ağırlık kazandığı ve Öğretim Üyesi olarak tanımlanmış bu gruptaki akademik unvanlar ise sırasıyla, Yardımcı Doçentlik, Doçentlik ve Profesörlüktür. Bu gruptaki akademik unvanlar, aynı zamanda akademik kariyer unvanlarıdır ki, söz konusu unvanlar -yasa ve yönetmeliklere uygun biçimde- birtakım akademik çabaların sonucunda elde edilebilmektedir. Örneğin bu kariyer unvanlarına sahip olabilmek için doktora akademik derecesine sahip olmak bir zorunluluktur. Bu noktada önemli bir konu, akademik bilgi üretiminden sorumlu olarak bir akademik alanın disipliner gelişimine asıl katkıyı verecek olanların, bu ikinci gruptaki akademisyenler olduğudur.

Son olarak bir de her iki gruba yardımcı olmakla görevli üçüncü bir grup vardır ki, bu gruptaki akademik unvanlar da Araştırma Görevliliği, Uzmanlık ve Çevirciliktir. Diğer taraftan birinci ve üçüncü grup akademisyenlerin, yeterli akademik dereceye sahip olmak şartıyla ikinci gruba geçişinde yasal bir engel de bulunmamaktadır. Bunlar içinde özellikle Araştırma Görevliliği unvanını taşıyanların kariyer hedefi, akademik kariyer yolculuğunda son aşamaya ulaşmaktır. Ancak Türkiye’deki bir turizm akademisyeni için, en yüksek akademik dereceye sahip olmasına rağmen, turizm alanındaki kariyer yolunda son aşamaya ulaşmak mümkün olamamaktadır.

Turizm Akademisyenliğinde Kapalı Kariyer Yolu: Doçentlik

Bilimsel üretimin mesleki bir zorunluluk olduğu öğretim üyeleri ve öğretim üyeliğini kariyer hedefi olarak belirlemiş diğer akademik unvanlardaki akademisyenler için, bir kariyer yolu gündeme gelmektedir. Kariyer yolu, “kişisel gelişme veya tatmin hakkındaki kişisel duyguların ve sübjektiflikten uzak zincirleme iş tecrübelerinin objektif olarak belirlenmesi veya bireye arzu ettiği kariyer amaçlarına ulaşması için yol gösteren iş pozisyonlarının bir dizisi” (Günel, 2009, s.1) olarak tanımlanabilir.

Akademisyenin kariyer yolundaki ilerlemesi, meslek alanı içinde bir unvandan diğerine dikey olarak, yukarıya doğru ilerlediği veya meslekte veya işin fonksiyonel bir alanı içinde yukarıya doğru hareket etmesi olarak tanımlanabilir. Dolayısıyla Akademik kariyer yolunda ilerleyebilmek, ulaşılabilir unvanlarla ilgilidir. Diğer bir deyişle unvanlara ulaşılabilirlik, kariyer gelişimi için bir ön şart olarak karşımıza çıkmaktadır.

Akademik dünyada kariyer unvanları, her biri akademik dereceye bağlı olmak üzere iki şekilde ele alınabilir. Bunlardan birinci grup, farklı akademik dereceyi ve tecrübeyi gerektiren, seçim veya atama ile elde edilen *yönetimsel (görev) kariyer unvanlarıdır* ki, anabilim dalı başkanlığı, bölüm başkanlığı, dekanlık/müdürlük ve rektörlük gibi unvanlar buna örnektir. İkinci grup unvanlar ise bilimsel tecrübe ve/veya bilimsel üretimin sonucu olan *akademik kariyer unvanlarıdır* ki, Türkiye Yüksek Öğretim sisteminde bunlar da sırasıyla yardımcı doçentlik, doçentlik ve profesörlüktür. Bu bağlamda evrensel nitelikteki en yüksek bilim derecesi olan ve “genellikle bir akademik kariyerin başlangıcına da işaret eden” (Zhao ve Ritchie, 2007, s.483) doktora derecesine sahip olmak gerekmektedir. Buna göre bilimsel üretime odaklanıp buna bağlı kariyeri hedeflemiş bir akademisyen, kişisel kariyer vizyonunu belirleyerek, profesörlüğe kadar gidecek bir kariyer yolundaki gelişimini de planlamış sayılmaktadır. Bireylerin kariyerlerini yönetmelerine yardımcı olmak amacıyla düzenlenen bir süreç (De Cenzo ve Robbins, 1996; Argon ve Eren, 2004) olan kariyer gelişimi ise, akademisyenlik mesleği için Türkiye’de 2547 sayılı yasada ortaya konmuştur.

2547 sayılı yasayla düzenlenmiş Türkiye Yüksek Öğretim sisteminde, akademik kariyer yolundaki kariyer unvanları aynı zamanda bazı yönetimsel kariyer unvanlarına ulaşabilmenin de ön şartıdır. Örneğin Profesör akademik kariyer unvanı olmayan bir akademisyen, aynı zamanda dekan veya rektör gibi yönetimsel kariyer unvanları da elde edememektedir. Böylece akademik kariyer unvanı, sistem içindeki akademik yapıda yer alan yönetimsel kariyer unvanlarının da ön şartı olarak özel bir önem arz etmektedir. Bu noktada, daha önce değinilen kariyer yolunun ulaşılabilir ve açık olması çok daha kritik hale gelmektedir. Çünkü “kariyer yolunun açıkça belirlenmiş olması, bireylerin ulaşabilecekleri ilişkileri, işleri bilmesi açısından son derece önemlidir” (Günel, 2009, s.2).

Açık sistemlerde kariyer yolu net bir şekilde belirlenmekte, bu sayede bireyler, kariyer gelişimlerini yönlendirebilmekte ve yönetebilmektedir. Kariyer yolunda açık biçimde tanımlanmış bir sonraki aşama veya terfi ile gelen daha yüksek unvan ise, aynı zamanda kişilerin performansını arttıran motivasyon araçlarından biridir. Bu durumda akademik kariyer unvanlarının ulaşılabilir olması, akademik kariyer hedefi ile ilerleyen bir akademisyenin kişisel motivasyonunu olumlu etkileyecektir. Aksi durumda, yani akademik kariyer yolunun en tepesindeki akademik unvanına ulaşmayı engelleyen bir yapı mevcut ise, bu durum bir motivasyon kaybı yaratarak kişisel performansı da olumsuz biçimde etkileyecektir.

Yukarıda sıralandığı üzere, Doçentlik akademik kariyer unvanı, akademisyenler üzerinde hem ekonomik, hem yönetsel, hem de psiko-sosyal cepheleri olan bir motivasyon aracı durumundadır. Yönetim bilimleri literatüründe de ücret artışı gibi ekonomik araçlar, sosyal statü gibi psiko-sosyal araçlar ve terfi ve iş güvencesi gibi yönetsel araçlar olarak belli başlı üç grup motivasyon aracından söz edilmektedir (Sapançalı, 1993, s. 59-65; Batmaz, 2002, s.46-48; Eren, 2004, s.512-520). Bu durumda doçentlik kariyer unvanı, farklı etkileri nedeniyle belli başlı tüm motivasyon grupları içinde yer alarak oldukça önemli bir araç durumundadır ve turizm akademisyenleri kariyer yolunun kapalı olması nedeniyle bu motivasyon aracından mahrum durumdadırlar. Çünkü Türkiye’de 2000 yılından itibaren turizm, bir doçentlik alanı olarak kabul edilmemektedir (24150 sayılı Resmi Gazete). Böylece akademik kariyer yolunun ön şartı olarak kendi alanındaki en yüksek bilim derecesine sahip olan turizm akademisyenleri, kariyer yolunda bir tıkanma ile karşı karşıyadır. Diğer bir deyişle turizm alanında uzmanlaşmaya dayalı akademik kariyer yolculuğu, Yardımcı Doçentlikte son bulmakta, bir sonraki aşama olan Doçentlik akademik kariyer unvanına ve buna bağlı olarak da Profesörlük akademik kariyer unvanına geçememektedir. Bu durumun Turizm akademisyenleri üzerindeki belli başlı olumsuz sonuçları şu şekilde sıralanabilir:

- Turizm akademisyeninin mevcut yasal yapı içinde akademik kariyer unvanına bağlı olan birtakım yönetsel kariyer unvanlarına ulaşması engellenmektedir,
- Turizm akademisyeni Akademik kariyer unvanı ile paralel biçimde artan maddi kaynaklardan mahrum olabilmektedir,
- Doçentlik ve profesörlük kariyer unvanları devlet üniversitelerinde sürekli kadro niteliğinde olduğu için, bu unvanlardan yoksun turizm akademisyeni, gelecek belirsizliği nedeniyle meslektaşlarına göre farklı bir psikolojik baskı altında olabilmektedir,
- Turizm akademisyeni, akademik kariyer unvanı ile beraber gelen sosyal statü yetersizliği sorunu yaşayabilmektedir,
- Turizm akademisyeninin, aynı zamanda turizmin disiplinler konumunu güçlendirecek alanı ile ilgili bilimsel üretim performansı olumsuz etkilenmektedir.

Öğretim üyesinin veya öğretim üyeliğini hedefleyen bir akademisyenin performansı ile akademik kariyer hedefi doğrudan ilgilidir. Akademik kariyer yolculuğu içindeki akademisyenden öncelikle beklenen, öncelikle öğrenim geçmişi ile uyumlu olan spesifik bir bilim alanı içinde akademik bilgi üretmek ve üretilen bilgiyi öğrenmeye istekli bireylere aktarmaktır. Diğer bir ifade ile akademik kariyer yolunun gereğini yerine getirmekle ilgilidir. Gerek söz konusu akademik bilgiyi kullanmaya ihtiyaç duyan taraflar (öğrenciler, sektör, bilim alanı içindeki diğer akademisyenler, vb) ve gerekse bilgiyi üretmesi için istihdamını sağlayan kurumlar (Devlet kurumu olarak veya özel statülü fakülte, enstitü, üniversite, YÖK, vb.) söz konusu akademisyenden bu performansı/çıktıyı beklemektedir.

Kariyer yolunun kapalı olmasına bağlı muhtemel motivasyon kaybının, kariyer yolculuğundaki turizm akademisyenin bilimsel üretim performansını olumsuz etkilemesi doğaldır. Bu durum, hem ayrı bir disiplin olarak gelişimini sürdüren turizmi, hem de mevcut yasal durum nedeniyle de turizm akademisyenini ekonomik, psiko-sosyal ve yönetsel olarak da olumsuz etkiliyor görünmektedir. Araştırmanın bundan

sonraki bölümü, kendi alanındaki doçentlik kariyer unvanından mahrum durumdaki turizm akademisyenlerinin konu ile ilgili değerlendirmelerinden elde edilen verilerin analizi ile ilgilidir.

Araştırmanın Yöntemi: Araştırmanın verileri, turizm alanında Türkiye’de ön lisans derecesinde öğretim yapan Meslek Yüksekokullarında, lisans derecesinde öğretim yapan Yüksekokullarda ve lisans derecesinde öğretim yapan çeşitli fakültelerin turizm ile ilgili bölümlerinde aktif olarak görev yapan öğretim elemanlarından anket formu yolu ile elde edilmiştir. Bu haliyle araştırma, belirlenen örneklemin belli bir konudaki görüşlerini tespit etmeye yönelik anket tekniğinin kullanıldığı bir alan araştırması niteliğindedir.

Evren ve Örneklem: Araştırmanın evrenini, 2008-2009 öğretim yılında Türkiye’de ön lisans ve lisans seviyesinde turizm programına sahip yüksek öğretim kurumlardaki 583 akademisyen oluşturmaktadır (Tablo 1). Araştırmanın örneklemini ise, söz konusu programlarda farklı akademik unvanlara sahip 207 akademisyen oluşturmaktadır.

Tablo 1. Türkiye’de Turizm Programları Bulunan Yüksek Öğretim Kurumlarındaki Öğretim Elemanlarının (Akademisyen) Dağılımı (2008-2009 Öğretim Yılı)

Program Seviyesi	Turizm Programları		Turizm Programlarındaki Akademisyenler							Toplam
	n*	%	Prof	Doç	Y.Doç	Öğ.Gör	Okut.	Uzm.	Ar.Gör	
Ön lisans	315	0.80	1	2	26	149	14	-	3	195
Lisans	81	0.20	35	18	120	107	34	6	68	388
Toplam	396	100	36	20	146	256	48	6	69	583

*Devlet ve Vakıf Üniversitelerindeki normal öğretim, ikinci öğretim ve uzaktan eğitim programları dâhil edilmiştir.

Kaynak: Ünlüöner ve Boylu’nun (2009) ÖSYM Yükseköğretim İstatistikleri ve 2009 ÖSYS Yükseköğretim Programları ve Kontenjanları Kılavuzunu kullandığı çalışmalarından derlenmiştir.

Veri Toplama: Örneklemden elde edilen veriler, dijital ortamda hazırlanan anket formları aracılığıyla sağlanmıştır. Anketler akademisyenlerin e-posta adreslerine mesaj eki olarak gönderilmiştir. Evren içindeki akademisyenlerin e-posta adresleri, ilgili kurumların web sayfaları taranarak ve ek olarak kişisel iletişimlerle sağlanmıştır. Bu şekilde elde edilen e-posta sayısı 452’dir. Anket sorularına verilen cevapların arttırılması için, cevaplama ve geri gönderimi kolaylaştıracak özgün bir form tasarımı yapılmıştır. Ayrıca cevaplama kayıp verileri yok etmek için de, eksiksiz cevaplama dayalı bir tasarım yapılmış, eksik cevaplanan formların geri iletimi engellenmiştir. Elde edilen cevaplar otomatik olarak MySQL veritabanına aktarılmış ve gönderilen sayı ile cevaplanan sayı arasındaki fark, e-posta adres sayısı itibarıyla belirlenebilmiştir. Bu durumda Haziran 2009 tarihindeki 452 adet ilk gönderimde 138 cevap elde edilmiş, gelenlerin filtre edildikten sonraki ikinci gönderimde bu sayı 190’a ve üçüncü gönderimde de 218 sayısına ulaşılmıştır. Ancak aynı e-posta adresinden birden fazla

gönderimler olduğu tespit edilmiş ve bu durumdaki cevaplamalar teke indirilmiş, bu sayede araştırmaya konu olan 207 örneklem sayısına ulaşılmıştır.

Sınırlılıklar: Akademisyenlere ulaşmada kullanılan e-posta adresleri, her kurumun web sayfasında bulunmamakta, çok programlı bazı kurumların web sayfasından akademisyenin hangi programda görev aldığı belirlenememekte ve diğer taraftan sınırlı sayıdaki kurumun web sayfası dahi bulunmamaktadır. Hata payını arttırabilen bu durumdaki kurumlarla kişisel irtibata geçilerek doğru kişilerin doğru e-postalarına ulaşmak ve sayıyı arttırmak mümkün olmuş ise de, bu durum yine de bir sınırlılık olarak araştırmada yer almaktadır. Diğer taraftan turizm eğitimi yapan kurumlardaki akademisyenlerin, ilgili kurumun turizm programı haricindeki diğer alanlarda görev yapabilir olması ihtimali üzerine, anket üst yazısında bu duruma ait uyarı yer almış, turizm programında alan dersi vermeyenlerin anketi cevaplamaması istenmiştir. Kurumların web sayfalarında yer alan bazı akademisyenlere ait e-posta adreslerinin kullanılmaması veya sıklıkla kontrol etmemeleri nedeniyle de geri gelen e-postalar da olmuş, bu durum örneklem sayısının artmasını engellemiştir.

Bulgular:

1. Örneklemi Tanımlayan Veriler ve Değerlendirmeler

Araştırmanın örneklemi oluşturulan öğretim elemanlarının çalıştıkları öğretim kurumuna göre dağılımına bakıldığında (Tablo 2), %57'sinin lisans programlarında ve %43'ünün de önlisans programlarında görev yapan öğretim elemanları olduğu görülmektedir.

Tablo 2. Öğretim Elemanlarının Çalıştığı Kurumlara Göre Dağılımı

DERECE	KURUM TÜRÜ	f	%
Önlisans	Meslek Yüksek Okulu	90	43
Lisans	Yüksek Okul	65	32
	Fakülte	52	25
TOPLAM		207	100

Örneklem akademik unvanlara göre dağılımına bakıldığında (Tablo 3), ilk üç sırada sırasıyla Öğretim Görevlisi, Yardımcı Doçent ve Araştırma Görevlileri gelmektedir. Bu durum evrenin dağılımı ile paralellik göstermektedir. Sadece öğretim üyesi olarak bir sınıflama yapıldığında ise, 86 kişiden oluşan bu grubun örneklem % 41'ini oluşturduğu görülmektedir. Bu grup içinde doçentlik kariyer unvanını halen kullanan veya profesör olup da bir zamanlar bu kariyer unvanını kullanmış olan öğretim üyeleri ise, toplam öğretim elemanlarının %13'ünü oluşturmaktadır.

Tablo 3. Öğretim Elemanlarının Unvanlarına Göre Dağılımı

AKADEMİK UNVAN	f	%
Okutman	6	3
Araştırma Görevlisi	30	15
Öğretim Görevlisi	85	41
Yardımcı Doçent	58	28
Doçent	11	5
Profesör	17	8
TOPLAM	207	100

Tablo 4, Öğretim elemanlarının farklı seviyedeki yükseköğretim geçmişlerinin durumunu ve bu öğretim geçmişlerinin turizm alanı ile ilgisini ortaya koymaktadır. Buna göre akademisyenlerin %10'unun herhangi bir alanda yüksek lisans ve % 36'sının da herhangi bir alanda doktora derecesi bulunmamaktadır. Turizm akademisyenlerin yükseköğretim geçmişlerinin turizm alanı ile ilgili olma durumuna bakıldığında, %29'unun turizm alanı dışında bir lisans programından, %34'ünün turizm alanı dışında bir yüksek lisans programından ve %28'inin ise turizm alanı dışında bir doktora programından mezun olduğu görülmektedir.

Tablo 4. Öğretim Elemanlarının Eğitim Geçmişlerinin Turizmle İlişkisi

ÖĞRETİM ELEMANLARININ AKADEMİK DERECELERİ	ÖĞRETİM ELEMANLARININ DERECE ALDIĞI ALANLAR				DERECESİ OLMAYANLAR		TOPLAM	
	TURİZM*		DİĞER		f	%	F	%
	f	%	f	%				
LİSANS	146	71	61	29	-	-	207	100
YÜKSEK LİSANS	115	55	71	34	21	10	207	100
DOKTORA	74	36	58	28	75	36	207	100

* Turizm alanı altında, standart olmayan ancak içinde turizm ibaresi geçen lisans, yüksek lisans ve doktora alanlarının hepsi, turizm başlığı içinde değerlendirilmiştir (Örneğin, Turizm, Turizm İşletmeciliği, Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik, Turizm İşletmeciliği Eğitimi vb)

Farklı seviyelerdeki yükseköğretim geçmişleri turizm alanı dışında olan akademisyenlerin, yüksek öğretim geçmişleri ile ilgili açık uçlu sorulara verdikleri cevaplar gruplandırılmıştır (Tablo 5). Gruplamada yüksek öğretim seviyelerinden en az ikisinde turizm dışında alanı olanlar 1 ismen gösterilmiş, sadece tek bir seviyede yer alan alanlar ise "Diğer" başlığında toplanmıştır. Buna göre turizm haricindeki alanlarda, yüksek öğretimin hemen her seviyesinde İktisadi ve İdari programların ağırlığı ortaya çıkmaktadır. Ayrıca "Diğer" başlığı altında ise yüksek öğretimin farklı seviyeleri için İstatistik, Bilgisayar, Orman Mühendisliği, Sosyal Hizmetler, Büro Yönetimi gibi sosyal ve fen bilimleri ile formel disiplinlere dahil olan çeşitli alanların varlığı dikkat çekicidir.

Tablo. 5. Akademisyenlerin Turizm Alanı Dışında Farklı Seviyelerdeki Yüksek Öğretim Geçmişlerinin Programlara Göre Dağılımı

TURİZM DIŞINDAKİ DİĞER ALANLAR	YÜKSEKÖĞRETİM DERECEŚİ		
	Lisans	Yüksek lisans	Doktora
İşletme	22	28	19
İktisat	9	6	6
Kamu Yönetimi	4	1	-
Muhasebe-Finansman	-	5	4
Yönetim-Organizasyon	-	7	14
Yabancı Diller Programları	7	1	-
Gıda Mühendisliği, Beslenme ve Aile Ekonomisi Programları	6	6	3
Arkeoloji ve Sanat Tarihi	2	5	1
Coğrafya	-	2	2
Zirai Programlar ve Peyzaj Mimarlığı	2	2	1
Sosyoloji-Psikoloji	2	2	-
Hukuk	1	1	1
İletişim-Halkla İlişkiler	1	1	1
Diğer	5	2	6
TOPLAM	61	71	58

Örneklemin %13'ünü oluşturan ve doçentlik kariyer unvanını hâlihazırda kullanan ve bu unvanı aşmış profesör olmuş akademisyenlerden, doçentlik alanı turizmle ilgili olanlar % 39 iken, doçentlik alanı turizmden başka alanlar olanların oranı ise %61'dir (Tablo 6). Doçentlik kariyer unvanlarındaki turizmle ilgili bu düşük ve turizm dışındaki alanlarda elde edilen yüksek oran, 2000 yılından itibaren turizmin bir doçentlik alanı olarak kabul edilmeme kararının etkisini yansıtmakta olduğu izlenimini vermektedir. Diğer taraftan turizmden başka alanlarda sahip olunan doçentlik kariyer unvanlarını belirlemeye yönelik açık uçlu soruya verilen cevaplar da aynı tabloda (Tablo 6) gruplandırılmıştır. Buna göre başta Yönetim ve Organizasyon ile Pazarlama olmak üzere, akademisyenlerin turizm alanı dışında ağırlıklı olarak İktisadi ve İdari programlardan doçentlik kariyer unvanına sahip oldukları görülmektedir.

Tablo 6. Doçentlik Kariyer Unvanına Göre Öğretim Elemanlarının Dağılımı

DOÇENTLİK ALANI		f	%
Turizm		11	39
Diğer	Yönetim ve Organizasyon	6	20
	Pazarlama	5	18
	Finansman	2	7
	Beslenme Eğitimi	1	4
	İşletme Muhasebe Eğitimi	1	4
	İktisadi Gelişme ve Uluslararası İktisat	1	4
	İktisat Politikası	1	4
Toplam		28	100
DOÇENTLİK KARİYER UNVANI OLMAYAN		179	
TOPLAM		207	

2. Turizm Akademisyenlerinin Akademik Kariyer Unvanı Olarak Turizm Doçentliğine Yönelik Değerlendirmelerine Ait Veriler

Turizm akademisyenlerinin, turizm alanının doçentlik kariyer unvanına sahip olması ile ilgili görüşleri Tablo 7’de verilmiştir. Buna göre akademisyenlerin önemli bir çoğunluğu (%88) turizmde doçentlik kariyer unvanının olması gerektiğine katılırken, %7 oranındaki akademisyen ise bu görüşe katılmamaktadır.

Tablo 7. Turizm Akademisyenlerin Turizm Doçentlik Kariyer Unvanının Varlığına İlişkin Değerlendirmeleri

Katılım derecesi	TURİZMDE DOÇENTLİK KARİYER UNVANI OLMALI	
	n	%
Katılıyorum	182	88
Katılmıyorum	14	7
Fikrim yok	11	5
TOPLAM	207	100

Turizm alanındaki söz konusu kariyer unvanı boşluğu ile ilgili akademisyenlerin değerlendirmeleri, akademik unvanlar dikkate alınarak karşılaştırıldığında, dikkate değer bazı sonuçlar ortaya çıkmaktadır (Tablo 8). Buna göre, turizmde doçentlik kariyer unvanı olması gerektiği yönünde görüş bildirenler, sırasıyla en fazla araştırma görevlileri ve sonrasında profesör ve doçent unvanlarındaki akademisyenlerdir. İster turizmden, isterse turizmden farklı alanlarda elde edilen doçentlik kariyer unvanını

hâlihazırda kullananlar ile halen profesör olup ta bu kariyer unvanını bir zamanlar kullanmış olan grubun, turizmde doçentlik kariyer unvanının olmasını savunanların başında gelmesi dikkate değerdir. Aksi görüşü savunan %7 gibi küçük oranın dağılımına bakıldığında, sırasıyla en fazla yardımcı doçent, doçent ve profesör ile öğretim görevlileri arasındadır. Doçentlik kariyer unvanı olmasına katılmayan küçük grup içinde, doçentlik kariyer unvanı beklentisi içinde olan ve örneklemin %28'ini oluşturan yardımcı doçentlerin ilk sırayı oluşturması ise bir diğer ilgi çekici veri olarak kabul edilebilir. Belki de bu veri, örneklem içinde doktora derecesine sahip olan 132 akademisyenin, (Bkn. Tablo 4) %44'ünün doktora alanlarının turizm dışında olması ile ilişkilendirilebilir.

Tablo 8. Turizm Alanında Doçentlik Unvanına İlişkin Görüşlerin Akademisyenlerin Unvanlarına Göre Dağılımı

Akademik Unvan	TURİZMDE DOÇENTLİK KARIYER UNVANI OLMALI						TOPLAM	
	Katılıyorum		Katılmıyorum		Fikrim yok			
	n	%	n	%	n	%	n	%
Okutman	5	83	-	-	1	17	6	100
Araştırma Görevlisi	29	97	1	3	-	-	30	100
Öğretim Görevlisi	72	85	5	6	8	9	85	100
Yardımcı Doçent	50	86	6	10	2	4	58	100
Doçent	10	91	1	9	-	-	11	100
Profesör	16	94	1	6	-	-	17	100
TOPLAM	182		14		11		207	

Kariyer unvanı boşluğu ile ilgili akademisyenlerin değerlendirmelerinde kullanılan bir diğer karşılaştırma da akademisyenlerin görev yaptıkları kurumun türü ile ilgilidir (Tablo 9). Buna göre bilimsel bilgi üretiminin asıl akademik istihdam amacı olduğu fakülte akademik personeli, turizmde doçentlik kariyer unvanı olması görüşüne en yüksek oranda katılmakta; uygulamalı mesleki eğitim vermenin asıl akademik istihdam amacı olduğu Yüksek Okul ve Meslek Yüksekokulu akademik personeli ise, turizmde doçentlik kariyer unvanı olması görüşüne karşı olarak en yüksek oranda katılmaktadır. Diğer yandan Meslek Yüksekokulu çalışanları, konu ile ilgili fikri olmayanların başında gelmektedir.

Tablo 9. Turizm Alanında Doçentlik Olmasına İlişkin Görüşlerin Akademisyenlerin Çalıştığı Kuruma Göre Dağılımı

Kurum Türü	TURİZMDE DOÇENTLİK KARIYER UNVANI OLMALI						TOPLAM	
	Katılıyorum		Katılmıyorum		Fikrim yok			
	n	%	n	%	n	%	n	%
Meslek Yüksekokulu	78	86	6	7	6	7	90	100
Yüksekokul	55	85	7	11	3	4	65	100
Fakülte	49	94	1	2	2	4	52	100
TOPLAM	182		14		11		207	

Turizmde doçentlik kariyer unvanı boşluğu ile ilgili akademisyenlerin değerlendirmelerinde kullanılan bir diğer karşılaştırma ise, akademisyenlerin yükseköğretim geçmişlerinin turizm ile ilgili olup olmadığı ile ilgilidir (Tablo 10). Buna göre, farklı seviyelerdeki yükseköğretim geçmişleri turizm ile ilgili olanlar, turizmde doçentlik kariyer unvanı olması gerektiği görüşünü, yüksek öğretim geçmişi turizm alanının dışında olanlardan daha fazla desteklemektedirler. Bu görüşü destekleyenler içinde birinci sırayı doktorasını turizm alanında yapmış olanlar, ikinci sırayı yüksek lisansını turizm alanında yapmış olanlar ve üçüncü sırayı da lisansını turizm alanında yapmış olan akademisyenler oluşturmaktadır. Bunun karşıtı olarak turizmde doçentlik kariyer unvanı olması gerektiği düşüncesine katılmayan akademisyenlerdeki en büyük oranlar ise sırasıyla, doktorasını turizm alanı dışında tamamlamış olanlar, herhangi bir alanda yüksek lisans yapmamış olanlar ve aynı oranda lisansını turizm alanı dışında olanlardır. Konu ile ilgili bir fikri olmayan akademisyenlerin başında ise, herhangi bir alanda yüksek lisans yapmamış olanlar gelmektedir.

Tablo 10. Turizm Alanında Doçentlik Olmasına İlişkin Görüşlerin Akademisyenlerin Yükseköğretim Geçmişlerinin Turizmle Olan İlişisine Göre Dağılımı

Yüksek Öğretim Derecesi	Yüksek Öğretim Alanı	TURİZMDE DOÇENTLİK KARIYER UNVANI OLMALI						TOPLAM	
		Katılıyorum		Katılmıyorum		Fikrim yok			
		n	%	n	%	n	%	n	%
Lisans	Turizm	135	92	8	6	3	2	146	100
	Diğer	47	77	6	10	8	13	61	100
	TOPLAM	182		14		11		207	
Yüksek lisans	Turizm	107	93	6	5	2	2	115	100
	Diğer	60	85	6	8	5	7	71	100
	Yüksek Lisansı yok	15	71	2	10	4	19	21	100
	TOPLAM	182		14		11		207	

Doktora	Turizm	70	95	3	4	1	1	74	100
	Diğer	48	83	8	14	2	3	58	100
	Doktorası yok	64	85	3	4	8	11	75	100
	TOPLAM	182		14		11		207	

Son olarak, turizmde doçentlik kariyer unvanı ile ilgili görüş, doçentlik kariyer unvanına sahip akademisyenlerin, bu unvanlarının turizmle olan ilişkisine göre analiz edilmiştir (Tablo 11). Bu gruptaki akademisyenler, hali hazırda doçentlik kariyer unvanını kullanan ve/veya halen profesör olup ta bu unvanı bir zamanlar kullanmış olan akademisyenlerden oluşmaktadır. Tablo 11' göre, akademisyenlerin unvanına göre ilgili görüşe yüksek derecede katılanlardan olan (bknz. Tablo 8) profesör ve doçentler, doçentlik alanının turizmle olan ilişkisine göre değişen oranlarda ilgili görüşe katılmaktadır. Burada da yüksek öğretim geçmişinde turizmle olan ilişkiye göre ortaya konan görüşe benzer biçimde bir sonuç ortaya çıkmakta, doçentlik alanı turizm olan akademisyenler, turizmde doçentlik kariyer unvanı olmalı görüşüne, doçentlik alanı turizmden başka olan akademisyenlerden daha fazla katılmaktadırlar. Ancak bu tabloda ilgi çekici diğer bir sonuç, aksi görüşte olan akademisyenler içinde doçentlik alanı turizm olan akademisyenin varlığıdır.

Tablo 11. Turizm Alanında Doçentlik Olmasına İlişkin Görüşlerin Akademisyenlerin Doçentlik Unvanlarının Turizmle Olan İlişkisine Göre Dağılımı

Kariyer Unvanı	Kariyer Unvan Alanı	TURİZMDE DOÇENTLİK KARIYER UNVANI OLMALI						TOPLAM	
		Katlıyorum		Katılmıyorum		Fikrim yok			
		n	%	n	%	n	%	n	%
Doçent ve Profesör	Turizm	10	91	1	9	-	-	11	100
	Diğer	15	88	2	12	-	-	17	100
	Doçentlik Unvanı yok	157	88	11	6	11	6	179	100
	TOPLAM	182		14		11		207	

3. Turizm Akademisyenlerinin Alandaki Kariyer Unvanı Boşluğunun Akademik Bilgi Üretimi Üzerindeki Etkisine Yönelik Değerlendirmelerine Ait Veriler

Gülcan'ın (2009b) araştırmasına göre Türkiye'deki turizm akademisyenleri arasında yaygın görüş, Türkiye'de üretilen akademik turizm bilgisinin dünya ile kıyaslandığında olgu dünyasından daha kopuk olduğudur. "Türkiye'deki turizm akademisyenlerinin büyük çoğunluğu (%83), dünyadaki başarılı turizm uygulamalarında turizm alanında üretilen bilimsel bilginin önemli rolü olduğuna inanmakta, ancak bu inanç Türkiye'deki başarılı turizm uygulamaları için %47'ye düşmektedir" (Gülcan, 2009b, s.19). Aşağıdaki Tablo 12 ise, turizm akademisyenlerinin turizm alanında üretilen akademik bilgiye ait değerlendirmelerini biraz daha

ayrıntılıdır. Buna göre değerlendirmeler, üretilen akademik bilginin miktarı, bu bilginin sektöre yön verebilme gücü ve akademisyenlerin akademik bilgi üretmedeki odak eğilimi olmak üzere üç başlıkta toplanmaktadır.

Tablo 12. Turizm Akademisyenlerinin Turizm Alanında Üretilen Akademik Bilgiye Ait Değerlendirmeleri

Katılım derecesi	TÜRKİYE'DEKİ AKADEMİSYENLER, TURİZME YÖNELİK YETERLİ MİKTARDA AKADEMİK BİLGİ ÜRETMEKTEDİR		TÜRKİYE'DE ÜRETİLEN AKADEMİK BİLGİ TURİZM SEKTÖRÜNE YÖN VEREBİLECEK NİTELİKTEDİR		TURİZM AKADEMİSYENLERİ TURİZMDEN BAŞKA KONULARDA AKADEMİK BİLGİ ÜRETME EĞİLİMİNDEDİR	
	n	%	n	%	n	%
Katılıyorum	89	43	99	48	134	65
Katılmıyorum	99	48	87	42	42	20
Fikrim yok	19	9	21	10	31	15
TOPLAM	207	100	207	100	207	100

Tablo 12'ye göre, Turizm akademisyenleri, Türkiye'de turizm alanına yönelik üretilen akademik bilginin miktarı ile ilgili değerlendirmelerinde neredeyse ikiye bölünmüş görünmektedir. Ancak Türkiye'de turizme yönelik yeterli miktarda akademik bilgi üretilmediği yönündeki görüş (%48) daha baskındır.

Türkiye'de üretilen akademik bilginin sektöre yön verici niteliği konusunda da akademisyenler yine ikiye bölünmüş görünmektedir. Daha baskın olan görüş (%48), Türkiye'de üretilen akademik bilginin sektöre yön verici niteliğe sahip olduğu yönündedir. Diğer taraftan bunun aksi görüşte olan akademisyenlerin sayısal oranının (%42) yüksekliği de dikkat çekicidir.

Tablo 12'den ortaya çıkan üçüncü ve belki de daha çarpıcı bir sonuç ise, Türkiye'deki akademisyenlerin akademik bilgi üretimindeki konu odakları ile ilgilidir. Doğal olarak bir akademisyenin bilgi üretmek için odaklandığı konu, kendi alanı ile ilgili olmalıdır. Ancak Türkiye'de turizm alanında bilgi üretmekle görevli akademisyenlerin önemli bir çoğunluğu (%65), meslektaşlarının kendi alanları olan turizmden başka konularda akademik bilgi üretme eğilimi içinde olduğu görüşündedirler. Bu çarpıcı değerlendirmede akla gelen ilk konu, belki de turizm alanının sınırlarının belirsizliği sorunsalıdır. Ancak ikinci ve bu araştırmanın da odağı olan ikinci konu ise, bu görüşe kaynaklık edenin doçentlik kariyer unvanı boşluğu nedeniyle akademisyenlerin başka alanlardaki bilgi üretimine odaklanmış olmasının etkili olabileceğidir. Bu nedenle ilgili konu, turizm akademisyenlere doğrudan sorulmuştur.

Tablo 13 bu konudaki değerlendirme sonuçlarını göstermektedir. Buna göre turizm akademisyenlerinin büyük çoğunluğu (%85) turizmde var olan doçentlik unvan boşluğunun alanda üretilen akademik bilgiyi olumsuz etkilediği yönünde görüş bildirmişlerdir.

Tablo 13. Turizm Akademisyenlerin Turizm Alanındaki Doçentlik Kariyer Unvan Boşluğunun Akademik Turizm Bilgisi Üretimini Olumsuz Etkilemesine Ait Değerlendirmeleri

Katılım derecesi	DOÇENTLİK UNVAN BOŞLUĞU AKADEMİK TURİZM BİLGİSİ ÜRETİMİNİ OLUMSUZ ETKİLEMEKTEDİR	
	n	%
Katılıyorum	175	85
Katılmıyorum	24	12
Fikrim yok	8	4
TOPLAM	207	100

Turizm alanında akademik bilgi üretimi ile doçentlik kariyer unvanı arasındaki ilişkiye yönelik akademisyenlerin değerlendirmeleri, akademisyenlerin çalıştıkları kurum türüne göre de ele alınmıştır (Tablo 14). Buna göre, doçentlik unvan boşluğunun akademik turizm bilgisi üretimini olumsuz etkilemesi yönündeki görüşler, kurum türlerine göre yaklaşık sonuçlar orta koymaktadır. Diğer taraftan temel kuruluş amacı akademik bilgi üretmek olan Fakültelerdeki akademik personelin bu başlıktaki görüşü, göreceli olarak daha önem arz etmektedir. Nitekim turizm alanındaki doçentlik unvan boşluğunun akademik turizm bilgisi üretimini olumsuz yönde etkilediği görüşüne daha fazla katılım da Fakülte çalışanları arasındadır.

Tablo 14. Doçentlik Unvan Boşluğunun Akademik Turizm Bilgisi Üretimini Olumsuz Etkilemesine İlişkin Görüşlerin Akademisyenlerin Çalıştığı Kuruma Göre Dağılımı

Kurum Türü	DOÇENTLİK UNVAN BOŞLUĞU AKADEMİK TURİZM BİLGİSİ ÜRETİMİNİ OLUMSUZ ETKİLEMEKTEDİR						TOPLAM	
	Katılıyorum		Katılmıyorum		Fikrim yok		n	%
	n	%	n	%	n	%		
Meslek Yüksekokulu	76	84	10	11	4	5	90	100
Yüksekokul	53	82	8	12	4	6	65	100
Fakülte	46	88	6	12	-	-	52	100
TOPLAM	175		24		8		207	

Akademik bilgi üretimi ile doçentlik kariyer unvanı arasındaki ilişkiye yönelik akademisyenlerin değerlendirmeleri, akademisyenlerin unvanlarına göre de farklılık arz etmektedir (Tablo 15). Buna göre, turizmde doçentlik unvan boşluğunun, alandaki akademik bilgi üretimi üzerinde olumsuz bir etkisinin olduğu görüşüne katılım tüm unvanlar için oldukça yüksektir. Bu konudaki görüşe en fazla katılanlar ise Araştırma Görevlileridir (%97). Turizmde doçentlik unvan boşluğunun alandaki akademik bilgi üretimi üzerinde olumsuz bir etkisinin olduğu görüşüne katılmayanlar arasında ise ilk sırayı Profesörler (%24) almaktadır.

Tablo 15. Doçentlik Unvan Boşluğunun Akademik Turizm Bilgisi Üretimini Olumsuz Etkilemesine İlişkin Görüşlerin Akademisyenlerin Unvanlarına Göre Dağılımı

Akademik Unvan	DOÇENTLİK UNVAN BOŞLUĞU AKADEMİK TURİZM BİLGİSİ ÜRETİMİNİ OLUMSUZ ETKİLEMEKTEDİR						TOPLAM	
	Katılıyorum		Katılmıyorum		Fikrim yok			
	n	%	n	%	n	%	n	%
Okutman	5	83	1	17	-	-	6	100
Araştırma Görevlisi	29	97	1	13	-	-	30	100
Öğretim Görevlisi	72	85	8	9	5	6	85	100
Yardımcı Doçent	47	81	8	14	3	5	58	100
Doçent	9	82	2	8	-	-	11	100
Profesör	13	76	4	24	-	-	17	
TOPLAM	175		24		8		207	100

Konu ile ilgili katılım, akademisyenlerin doçentlik alanlarının turizmle olan ilişkisine göre de analiz edilmiştir (Tablo 17). Buna göre doçentlik unvan boşluğunun akademik turizm bilgisi üretimini olumsuz etkilediği yönündeki görüşe katılım, doçentlik alanı turizm olan akademisyenlerde daha yüksektir.

Tablo 17. Doçentlik Unvan Boşluğunun Akademik Turizm Bilgisi Üretimini Olumsuz Etkilemesine İlişkin Görüşlerin Akademisyenlerin Doçentlik Alanına Göre Dağılımı

Kariyer Unvanı	Kariyer Unvan Alanı	DOÇENTLİK UNVAN BOŞLUĞU AKADEMİK TURİZM BİLGİSİ ÜRETİMİNİ OLUMSUZ ETKİLEMEKTEDİR						TOPLAM	
		Katılıyorum		Katılmıyorum		Fikrim yok			
		n	%	n	%	n	%	n	%
Doçent ve Profesör	Turizm	9	82	2	8	-	-	11	100
	Diğer	13	76	4	24	-	-	17	100
	Doçentlik Unvanı yok	153	85	18	11	8	4	179	100
	TOPLAM	175		24		8		207	

SONUÇ

Bir takım veriler, geniş bir akademik çevrede turizmin ayrı bir disiplin olarak kabulünü desteklemektedir. Bunların başında turizmle ilgili bilimsel süreli yayınların, kongre ve konferansların, kitapların, yüksek öğretim ve araştırma kurumlarının sayısı ve birçok ülkede bulunan turizmle ilgili doktora programlarının varlığı sayılabilir.

Ancak turizmin ayrı bir disiplin olduğu konusunda, akademik çevrelerde hâlihazırda ortak bir kabulün bulunmadığı da görülmektedir. Kaldı ki, küçük bir azınlık olsa dahi, turizm akademisyenleri içinde bile turizmi henüz bir disiplin veya bilim dalı olarak kabul etmeyenler bulunmaktadır (Gülcan, 2009b).

Turizm alanındaki akademik çalışmaların gelişmesi, turizmin ayrı bir disiplin olarak gelişimini sağlayacak faktörlerin başında gelmektedir. Bu sayede parçalı durumdaki turizm bilgisinin sentezlenmesi, terminoloji birliği sağlanması ve açıklama gücü yüksek turizm teorilerinin ortaya çıkması sağlanabilecektir. Diğer taraftan Türkiye Yüksek Öğretim Kurulu (YÖK) da turizm alanında akademik bilgi üretimini arttırmaya çabalamaktadır. Bu amaçla YÖK, uygulama ağırlıklı turizm lisans eğitimi yapan Yüksekokullardan ayrı olarak, akademik bilgi üretimine öncelik verilecek turizm lisans eğitimi yapan Turizm Fakültelerinin kurulmasına karar vermiştir. Bu amaçla Türkiye’de 2009 yılından itibaren çeşitli turizm lisans programlarını içeren 7 adet Turizm Fakültesi kurulmuştur. Ayrıca YÖK, turizm alanındaki var olan doktora programlarına ek olarak yeni doktora programlarının açılmasına da destek vermektedir.

Tüm bu tartışmaların ışığı altında, akademik kariyer alanı turizm olan ve turizm araştırmalarından birinci derecede sorumlu olan turizm akademisyenlerinin çalışma özgürlüğü ve çalışma motivasyonlarının önündeki engeller daha çok gündeme gelmektedir.

Hâlihazırda turizm, dünyada olduğu gibi Türkiye’de de birçok araştırmacı için akademik kariyer alanı durumundadır. Ancak, istisnai bir biçimde turizmdeki kariyer yolculuğu Türkiye’deki akademik sistem içinde kesintiye uğramaktadır. Çünkü 2000 yılından itibaren turizm, doçentlik alanı olmaktan çıkarılmıştır. Böylece Türkiye’de turizm, en yüksek akademik dereceye (doktora) sahip olmasına rağmen, trajikomik biçimde, akademik kariyerin devamında gelen kariyer unvanlarına sahip değildir. Diğer bir ifadeyle turizmdeki akademik kariyer yolu, ulaşılamaz bir akademik unvan nedeniyle kapalı durumdadır. Bu durum, turizm akademisyenlerinin çalışmalarında turizme odaklanmalarını bir ölçüde engelleyebilmekte, bir anlamda alanlarındaki çalışma özgürlüğünü kısıtlamaktadır.

Doçentlik kariyer unvanı, Türkiye’de yüksek eğitimi düzenleyen 2547 sayılı mevcut Yükseköğretim Yasası’ndaki tanım ve açıklamalara göre, akademisyenler üzerinde hem ekonomik, hem yönetsel, hem de psiko-sosyal etkiye sahiptir. Yönetim bilimleri literatürü ise, ücret artışı gibi ekonomik araçlar, sosyal statü gibi psiko-sosyal araçlar ve terfi gibi yönetsel araçlar olmak üzere belli başlı üç grup motivasyon aracından söz etmektedir (Sapançalı, 1993; Batmaz, 2002 ; Eren, 2004). Bu durumda doçentlik kariyer unvanı, Türk akademisyenler için oldukça önemli bir motivasyon aracı durumundadır ve Türk turizm akademisyenleri bundan mahrum durumdadırlar.

Bu araştırmada, söz konusu kapalı kariyer yolu ile ilgili 207 turizm akademisyenin değerlendirmelerinden elde edilen sonuçlar üç grupta toplanmıştır. Birinci gruptaki sonuçlar, akademisyenlerin akademik derecelerinin ve akademik kariyer unvanlarının turizmle olan ilişkisi ile ilgilidir. Buna göre turizm

akademisyeninin %29'unun lisans derecesi, %34'ünün yüksek lisans derecesi ve %28'inin doktora derecesi, turizm programı dışındadır. Turizm dışındaki elde edilen akademik derecelerin başında, yüksek öğretimin her seviyesi için (lisans, yüksek lisans, doktora), özellikle sosyal bilimler içindeki İktisadi ve İdari programların ağırlıklı olduğu ortaya çıkmaktadır. Bunun yanında bazı turizm akademisyenlerinin fen bilimleri, hatta formel disiplinlere dahil olan çeşitli programlardan akademik derecelere sahip olduğu da anlaşılmaktadır. Bu durum turizmin farklı boyutlarından kaynaklan çokdisiplinli doğasının bir yansıması olarak da kabul edilebilir. Akademik derecelerdeki tabloya benzer şekilde, turizm akademisyenleri içinde doçent unvanına sahip olan akademisyenlerinin önemli çoğunluğu da, söz konusu unvanlarını turizm haricindeki alanlardan elde etmişlerdir. Doğal olarak bunun en büyük nedeni, alanda doçentlik kariyer unvanı bulunmamasıdır. Akademik derecelerde görülen İktisadi ve İdari programların ağırlığı, doçentlik akademik kariyer unvanı için de paralel bir görünüm sergilemekte, Yönetim ve Organizasyon ile Pazarlama alanları en yaygın doçentlik alanları olarak öne çıkmaktadır.

Araştırma sonuçlarının ikinci grubu ise, turizm akademisyenlerinin var olmayan doçentlik kariyer unvanı konusundaki görüşleri ile ilgilidir. Buna göre, farklı alanlardaki akademik dereceler ve akademik unvanlar gözetilmeksizin, turizm akademisyenlerinin büyük çoğunluğu (%88) turizmde doçentlik kariyer unvanı olması gerektiği görüşündedirler. Akademik unvanına göre bu görüşe en yüksek katılım sırasıyla, akademik kariyerinin başında sayılan araştırma görevlileri ile sonrasında profesör ve doçent unvanlarındaki akademisyenlerdir. Diğer taraftan bu görüş en fazla fakültede çalışan turizm akademisyenleri içinde yaygındır. Küçük oranlarda olsa da, aksi görüş içindeki akademisyenler ise sırasıyla Yüksekokul ve Meslek Yüksekokulu çalışanlarıdır. Akademik unvan ve çalışılan kurumun niteliğine göre ortaya çıkan destekleyici görüş dikkate değerdir. Çünkü mevcut sistemde akademik turizm bilgisi üretiminin birinci derecede sorumluluğu, kurum olarak fakültelerin ve akademik unvan olarak da farklı akademik unvanlardaki öğretim üyeleri ve araştırma görevlilerindir. Dolayısıyla akademik kariyer hedefine uygun biçimde turizmin disiplinler gelişimini en fazla destekleyebilecek olan grup bunlardır.

Bir alandaki akademik derecenin, o alanda daha yüksek bilgi ve farkındalık düzeyine işaret etmesi doğaldır. Bu bağlamda sonuçlara göre, turizmde doçentlik kariyer unvanı olması gerektiği görüşüne en yüksek katılımın, birinci olarak doktorasını, ikinci olarak yüksek lisansını ve üçüncü olarak da lisansını turizm alanında yapmış olan akademisyenler olması anlamlıdır. Bunun karşısı olarak turizmde doçentlik kariyer unvanı olması gerektiği düşüncesine katılmayan akademisyenlerdeki en büyük oranlar ise sırasıyla, doktorasını turizm alanı dışında tamamlamış olanlar, herhangi bir alanda yüksek lisans yapmamış olanlar ve aynı oranda lisansı turizm alanı dışında olanlardır.

Turizm akademisyenlerin doçentlik alanlarının turizmle olan ilişkisine göre ele alınınca da benzer bir sonuç ortaya çıkmaktadır. Buna göre doçentlik alanı turizm olan akademisyenler, turizmde doçentlik kariyer unvanı olması görüşüne, doçentlik alanı turizmden başka alanda olan akademisyenlerden daha fazla katılmaktadırlar. Ancak aksi görüşte olan akademisyenler içinde, doçentlik alanı turizm olan akademisyenin varlığı da dikkat çekicidir.

Araştırmanın üçüncü grup sonuçları ise, turizm alanındaki doçentlik kariyer unvanı boşluğunun etkilerini kapsamaktadır. Buna göre turizm akademisyenlerinin çoğunluğu, meslektaşlarının, çalışma alanları olan turizme odaklanamama sorunu içinde olduklarını, bu nedenle de turizmden başka konularda araştırma eğilimi içinde olduklarını düşünmektedirler. Söz konusu odak sapması ile ilgili iki yansımada söz edilebilir. Birinci yansımada, üretilen turizm akademik bilgisinin miktarı, yani niceliği ile ilgilidir. Turizm akademisyenlerinin yaklaşık yarısı, Türkiye’de turizme yönelik yeterli miktarda akademik bilgi üretilmediği görüşündedir. En önemli görevlerinden birinin, hatta konumuna göre belki de asli görevinin kendi alanında akademik bilgi üretmek olan akademisyenlerin bu yöndeki değerlendirmeleri, alanda akademik bilgi üretimi konusunda açık biçimde bir olumsuzluğa işaret etmektedir. İkinci yansımada ise, üretilen bilginin niteliği ile ilgilidir. Akademik bilginin niteliğini değerlendirmede, söz konusu bilginin ekonomik faydası önemli bir ölçüt durumundadır. Bu paralelde akademisyenlerin yaklaşık yarısı, Türkiye’de üretilen akademik bilginin sektöre yön verici nitelikte olmadığını düşünmektedirler. Böylece daha önceki araştırmaları da (Gülcan, 2009b) destekler biçimde, Türkiye’deki turizm akademisyenlerinin önemli kısmı, Türkiye’de üretilen akademik turizm bilgisinin turizm sektörüne yön verebilecek nitelikte olmadığını düşünmektedirler.

Başta Araştırma Görevlileri olmak üzere, turizm akademisyenlerinin büyük çoğunluğu (%85) turizmde doçentlik unvan boşluğunun, alanda üretilen akademik bilgiyi olumsuz etkilediği yönünde bir düşünceye sahiptirler. Bu düşünceye en çok katılan akademisyenler ise, fakültede çalışan turizm akademisyenleri ile doçentlik alanı turizm olan akademisyenlerdir. Bunun zıddı olarak, turizmde doçentlik unvan boşluğunun alandaki akademik bilgi üretimi üzerinde olumsuz bir etkisinin olduğu görüşüne katılmayanların başında ise Profesör unvanlarındaki akademisyenler gelmektedir.

Özetle turizm akademisyenleri arasındaki hakim görüşe göre, turizmde doçentlik kariyer unvanı yokluğu turizm akademisyenlerini yasayla belirlenen bir takım kazanımlardan mahrum bırakmakta, bu unvan yokluğu turizm akademisyenlerini alanlarında bilgi üretmede isteksizliğe itmekte, turizm araştırmalarını niceliksel ve niteliksel olarak olumsuz etkilemekte ve buna bağlı olarak turizmin ayrı bir disiplin biçiminde gelişimini, en azından bu gelişime Türkiye’den gelebilecek desteği olumsuz etkilemektedir.

TARTIŞMA

Turizmde doçentlik kariyer unvanının yeniden ihdası, turizm akademisyenlerinin motivasyonunu arttırarak, turizmde üretilen akademik bilginin nitelik ve niceliğini olumlu etkileyecek görünmektedir. Bu ise turizmin ayrı bir disiplin olarak gelişimi için hayattır. Ayrıca turizmin ayrı bir disiplin olarak çok daha geniş akademik çevrelerde kabul edilmesi için, üretilen çokdisiplinli ve parçalı karakterdeki teorik yapının sentezlenmesi gerekmektedir. Bunu gerçekleştirebilecek en uygun adaylar, bu çok parçalı teorik yapıya görece olarak daha hâkim olabilen turizm akademisyenleridir. Kariyer yolunda sonuna kadar gidebilmeyi sağlayan ve araştırma odağını turizm içinde tutmayı sağlayan doçentlik kariyer unvanının yeniden ihdası, bu sentezlemeyi kolaylaştırabilecektir.

Diğer yandan hâlihazırda turizmdeki doçentlik unvanı boşluğu, turizm akademisyenlerinin diğer alanlardaki meslektaşlarına göre önemli bir hak mahrumiyeti

içinde olduklarını göstermektedir. Bu nedenle de turizmde doçentlik alanı vakit kaybedilmeden ihdas edilmelidir.

Bu noktadaki diğer bir öneri ise, şayet karar vericiler turizm doçentlik alanını ihdas etmeyecekler ise, en azından şekli tutarlılık açısından, *Turizm İşletmeciliği* doktora programlarının kapatılması olabilir. Ancak bu öneri, ne uluslararası turizm yüksek öğretim yapısına, ne de Turizm Fakülteleri açma eğilimini sürdüren Yüksek Öğretim Kurulu'nun turizmle ilgili politikalarına uygun görünmektedir. Bu noktada diğer bir öneri ise, program isimleri ve içerikleri ile ilgilidir. Turizm doktora programlarının, ya da en azından yüksek lisans programlarının içerik ve buna bağlı olarak isminde de çeşitlenme gerekmektedir. Hali hazırda turizm lisansüstü programları, sadece işletmeyle ilgili bir bakışla sürdürülmekte ve isimlendirilmektedir. Bu durum birleşik bir turizm teorisi oluşturmaya katkı verecek, diğer deyişle bağımsız bir disiplinin gelişimi hızlandıracak olan işletme dışındaki turizm bilgisinin üretilebilmesinin önünü açabilecektir.

Konu ile ilgili diğer sorun ise çokdisiplinli karakterdeki turizm bilgisinin doçentlik sınavında olası değerlendirme güçlüğüdür. Bu sorun belki de, doçent adayının turizm alanı altında seçeceği anahtar kelimelerin uygun biçimde belirlenmesi ile çözülebilir. Bu sayede adayın spesifik çalışmaları ile ilgili jüri atanması ve daha objektif değerlendirilebilmesi sağlanabilir. Aksi takdirde bir turizm doçenti adayı, sınırları belirsiz bir alanda değerlendirilme durumuna düşebilir. Söz konusu anahtar kelimeler, yeni kurulan turizm fakültelerinin bölümleri ve anabilim daları ile uyumlu olmalıdır. Ya da tam tersi olarak yeni kurulan turizm fakültelerinin bölüm ve ana bilim dalları, belirlenecek bu anahtar kelimelere göre yeniden düzenlenmelidir.

Bu araştırmanın sonuçları, farklı akademik unvanlardaki turizm akademisyenlerinin değerlendirmeleri ile elde edilmiştir. Belki de aynı araştırma, akademisyenler haricindeki uzmanların katılımın da kolaylıkla sağlandığı Delphi yöntemi ile tekrarlanabilir. Diğer taraftan turizm akademisyenlerinin bilimsel üretimde isteksizliğine neden olan faktörlerin ve bunların etki derecelerinin, farklı değişkenlerin kontrol edildiği başka araştırmalarla da desteklenmesi uygun olabilir.

Kaynakça

- Argon, T.; Eren, A. (2004). İnsan Kaynakları Yönetimi, Nobel Yayın ve Dağıtım, Ankara.
- Batmaz, Ş. (2002), "Öğütlerde Motivasyonun Önemi", Standart Dergisi, Kasım:45-48.
- Belhassen, Y. ; Caton, K (2009). "Advancing Understandings: A Linguistic Approach to Tourism Epistemology", Annals of Tourism Research, 36(2):335-352.
- Dann, G.; Nash, D.; Pearce, P. (1988). Methodology in Tourism Research, Annals of Tourism Research, 15:1-28.
- De Cenzo, D. A.; Robbins, S. P. (1996). Human Resource Management, John Wiley & Sons Publications, New York.
- Diñer, F.İ.; Çetin, G.; Demirođlu, O. C.; İzgi, M. T.; Aslan, E. H. (2007), "Turizmoloji Nedir? Turizmbilim Üzerine Yapılan Teorik Tartışmaları Deđerlendiren Bir Analiz Çalışması", Çeşme Ulusal Turizm Sempozyumu, 21-23, Kasım, Ege Üniversitesi Çeşme Turizm ve Otelcilik Yüksekokulu.

- Echtner, M. C.; Jamal, B. T. (1997). "The Disciplinary Dilemma of Tourism Studies", *Annals of Tourism Research*, 24 (4): 868-883.
- Eren, E. (2004). *Örgütsel Davranış ve Yönetim Psikolojisi*, 8.Baskı, Beta Basım Yayım, İstanbul.
- Goeldner, C. R.(1988). "The Evaluation of Tourism as an Industry and a Discipline". *International Conference for Tourism Educators Mimeo*. Guildford: University of Surrey.
- Göksan, E. (1978). *Turizmoloji*, Uğur Ofset Matbaası, İzmir.
- Gülcan, B. (2009a). "Turizmin Disipliner Evrimi", *Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1:186-206.
- Gülcan, B. (2009b). "Türkiye'deki Turizm Akademisyenleri Turizmi Ayrı Bir Bilim Dalı Olarak Kabul Ediyorlar Mı?", *Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2:1-20.
- Gülcan, B. (2010). "Turizmin Ayrı Bir Disiplin Olması Yolunda Disiplinlerarası Çalışmaların Önemi", *I.Disiplinlerarası Turizm Araştırmaları Kongresi*, 27-30 Mayıs, Nevşehir.
- Günel, S. (2009). "Yeni Kariyer Yaklaşımları", <http://www.yenimakale.com/pdf/yeni-kariyer-yaklasimlari.pdf> adresinden alınmıştır, (10.11.2010), 1-11.
- <http://www.unwto.org/statistics/index.html> (21.07.2010)
- Jafari, J. ; Aaser, D. (1988). "Tourism as the Subject of Doctoral Dissertations", *Annals of Tourism Research*, 15:407-429.
- Jafari, J. (1990). "Research and Scholarship: The Basis of Tourism Education", *Journal of Tourism Studies*, 1:33-41.
- Jafari, J. (2001). *The Scientification of Tourism*. In *Hosts and Guests Revisited: Tourism Issues of the 21st Century*, V. L. Smith ve M. Brent (ed), pp. 28-41. Cognizant Communication Corporation, New York.
- Jovicic, Z. (1988). "A Plea for Tourismological Theory and Methodology", *Revue de Tourisme*, 43(3):2-5.
- Kuzgun, Y. (2000). *Meslek Danışmanlığı: Kuramlar Uygulamalar*, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.
- Leiper, N. (1981). "Towards a Cohesive Curriculum in Tourism: The Case for a Distinct Discipline", *Annals of Tourism Research*, 8:69-83.
- McKercher, B. (2005). A Case for Ranking Tourism Journals. *Tourism Management*, 26(5): 649-651.
- Olalı, H. (1963). *Turizm Teorisi ve Politikası*, İzmir Ticaret Odası Yayını, No:71, İzmir.
- Olsen, M. ; Khan, M. (1989). *Mission and Philosophy: Graduate Programs, Educators 1989*, s:16-26.
- Pearce, D.; Butler, R. (1993). ed. *Tourism Research: Critiques and Challenges*, Routledge, London,.

- Pechlaner, H. ; Zehrer, A., ; Abfalter, D. (2002). "How Can Scientific Journal Quality Be Assessed? An Exploratory Study of Tourism and Hospitality Journals". *Tourism (Zagreb)*, 50(4): 395-399.
- Sapancalı, F. (1993), "Çalışanların Güdülenmesinde Kullanılan Özendirici Araçlar", *Verimlilik Dergisi*, 4:55-74.
- Sheldon, P. (1990). "Journals in Tourism and Hospitality", *The Journal of Tourism Studies*, 1:42-48.
- T.C. Yüksek Öğretim Kurumu, Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi Yüksek Öğretim Programları ve Kontenjanları Kılavuzu:18-54, 2008, Ankara.
- T.C. Resmi Gazete, 24157 sayı ve 1 Eylül 2000.
- Toskay, T. (1989). *Turizm: Turizm Olayına Genel Yaklaşım*, Der Yayınları, İstanbul.
- Tribe, J. (1997). "The Indiscipline of Tourism", *Annals of Tourism Research*, 24(3):638-657.
- Tribe, J. (2006). "The Truth About Tourism", *Annals of Tourism Research*, 33(2):360-381.
- Tribe, J. (2010). "Tribes, Territories And Networks in The Tourism Academy", *Annals of Tourism Research*, 37(1):7-33.
- Ünlüönen, K.; Boylu, Y. (2009). "Türkiye'de Örgün Turizm Eğitime İlişkin Rakamsal Gelişmelerin Değerlendirilmesi", 10.Ulusal Turizm Kongresi, Mersin, 21-24 Ekim:955-975.
- Witt, S.; Brooke, M.; Buckley, P. (1991). *The Management of International Tourism*, Unwin Hyman, London,
- Yazıcı, H. (2009). "Öğretmenlik Mesleği, Motivasyon Kaynakları Ve Temel Tutumlar: Kuramsal Bir Bakış", *Kastamonu Eğitim Dergisi*, Ocak, 17(1): 33-46.
- Young, R. A.; Valach, L. (2004). "The Construction of Career through Goal-Directed Action", *Journal of Vocational Behavior*, 64:499-514.
- Yüksel, A. (2010). "Turizm Belirsizliğin Bilimi?" *SOİD-Seyahat ve Otel İşletmeciliği Dergisi*, Sayı:2.
- Zhao, W. ; Ritchie, J.R.B. (2007). "An Investigation of Academic Leadership in Tourism Research: 1985–2004", *Tourism Management*, 28:476-490.

Associate Professor Career Title in Tourism Academia: Blocked Career Path and Its Effects

Bilgehan GÜLCAN

Kırgızistan Türkiye Manas University

bilgehan70@gmail.com

Some of the data have supported the idea that tourism as a distinct discipline in large quantities of academical milieus. Most important evidence among them are number of scientific periodicals, congresses and conventions, textbooks, higher educational schools and research institutes in tourism field and the doctoral programmes in many countries. On the other hand it has been seen that there is no consensus about the disciplinar status of the tourism in the academical milieus. Minority of tourism academicians have not also approved tourism as a distinct discipline (Gülcan, 2009b).

Increments of academical studies on tourism are one of the most important factors of the evolution of tourism as a distinct discipline. This can help to synthesize the fragmented theoretical structure, to ensure the therminological unity and to emerge the more powerfull theories in tourism. Additionally Turkey Higher Education Committee (YÖK) has also strived to increase the academical knowledge productions. For this reason YÖK has promoted the Tourism Faculties that includes different four year tourism programs and focus on academical knowledge production, apart from existing Highschool that includes four year programs and focus on practical competencies. YÖK has promoted seven Tourism Faculties since 2009. Furthermore YÖK has also encouraged to open the new tourism doctoral degree programs.

Under all this circumstances, research independence and limitations of motivations tourism academicians who is in tourism academical carreer path and responsible for tourism research primarily have become the main issue.

Tourism has already become an academic career field for the lots of researchers in Turkey as well as in other countries in the World. Nevertheless, as an exception, career path can't come to the end in the Turkey's academical system. In 2000 in the tourism field, Associate Professor academic title was abrogated. Thus, tragically, in tourism there is no Associate Professor academic title in the academic career path although there is doctorate degree which is the highest academic degree. In other words academic career path in tourism has been closed because of Associate Professor academic career title's inaccessibility. This may be diversion of Turkish tourism academicians' focus from their own fields and it may be limit of their research independence in a way. It may be resulted that the potential contributions of the Turkish tourism academicians to disciplinar evolution of tourism are limited.

Associate Professor career title affects the academicians both economically, managerially and as well as socio-culturally in Turkey according to definitions and descriptions in Act of Higher Education with 2547 number. Literature of Management has mentioned that principally there are three motivational tools: economical tools like a wage claim, managerial tools like a promotion and socio-cultural tools like a social

scale (Sapançalı, 1993; Batmaz, 2002 ; Eren, 2004). Thus Associate Professor career title is a substantially motivational tool for the Turkish academicians and Turkish tourism academicians are incapacitated from this motivational tool.

In this research results ensured from 207 tourism academicians by the questionnaire form are classified in three groups. The first group of results consists of relationship between the academic degrees and career titles of the tourism academicians. It shows that %29 of bachelor degree, %34 of master degree and %28 of doctoral degree of tourism academicians do not belong to tourism programs. Among these degrees Economics and Administrative programs as a social sciences branch considering all level of higher education (bachelor, master and doctoral) becomes the first. Additionally some of these tourism academicians have a degree on the natural science such as food engineering, even formal disciplines such as mathematics and statistics. Perhaps this results can be considered as a reflection of multidisciplinary nature of tourism. There is a similar picture in the tourism academicians who have an Associate Professor title. Most of the Associate Professor titles belong to out of the pure tourism area. Reason of this picture is the absence of the Associate Professor career titles in tourism field naturally. Most of the Associate Professor career titles also belong to Economics and Administrative branch like degrees. They are especially in Management and Organization and Marketing field.

Second group of the results concern with the academicians's evaluations of the absence of the Associate Professor career titles in tourism. Most of the tourism academicians (%88) have advocated that Associate Professor career titles must be put into action in tourism. Primary assertors of this idea are the Research Assistant, secondary are Professors and Associate Professors are tertiary. On the other hand, this idea has been advocated mostly by the academicians who have worked in faculties. This results based on the work area and career title of the academicians are considerable, because main responsibilities of academic knowledge production in existing higher education system in Turkey belong to Professors, Assoc.Professors, Asst. Professor and Research Assistant as titles and belong to faculties staff as an educational unit. According to higher education field, the academicians who advocate this idea are owners of doctoral degree in tourism area.

It is naturally that an academic degree indicates the high level of knowledge and awareness in that academic field. In connection with it is meaningful that academicians, first, who have a doctoral program in tourism, second, who have a master degree in tourism and third, who have a bachelor degree in tourism are believed that associate professor career title must exist in tourism. In contrast some academicians don't agree with the others on this idea. These are as a first who have a doctoral program out of tourism, as a second who have no master degree in certain area and as a same degree who have bachelor degree out of tourism.

While the considering the tourism academicians who have an associate professor career degree in tourism or out of tourism, the different results have been emerged. Unlike the academicians who hold an associate professor career title out of tourism, academicians who hold an associate professor career title in tourism have advocated the idea about the existence of the associate professor career title in tourism. On the other hand it is surprising that an academician who hold associate professor career title in

tourism does not agree with the idea of associate professors career degree must exist in tourism.

The third group of results of the study includes the effects of associate professor career titles absence in the area of tourism. According to the results, the most of tourism academicians think that their colleagues are facing with the problem of not being focused on their own study areas but they tend to study at different subjects. Two reflections can be discussed concerning the focusing deviation. The first one is about the amount of tourism academic knowledge, namely quantity. Approximately the half of tourism academicians in Turkey believe that there is haven't enough amount of academic knowledge have been produced on tourism, although major responsibility of these academicians are the academic knowledge production. Thus these comments indicate to the negativity as clear as daylight about the academic knowledge producing. The second reflection is about the quality of produced knowledge. The economical feedback is the most important feature to evaluate the quality of academic knowledge. In this line, approximately half of the academicians suppose that the academic knowledge produced in Turkey is not as quality as to guide for the sector. Therefore in paralell with the previous studies (Gülcan, 2009b), it is concluded that the most of the tourism academicians in Turkey believe that the quality and quantity of academic knowledge in Turkey are not enough to guide the tourism sector.

Most of the tourism academicians (85%), the research assistants at first, share the same idea about the negative effects of associate professor career absence on the academic knowledge produced. The most agreement to this idea comes from the academicians who are already staff in tourism faculty and the academicians whose associate professor title in tourism. In contrast, the academicians who do not agree with this idea are mainly professor titles.

As a conclusion, according to the dominant sight among the tourism academicians, absence of associate professor career position in tourism field deprives the tourism academicians from some benefits stated by the law. Furthermore, the lack of this career position creates unwillingness on the field of tourism which negatively affects both the quality and the quantity of tourism research and development of the tourism as a distinct discipline. This problem at least avoids the support coming from Turkey for the evolution of tourism as a distinct discipline.